

เทคนิคการขยายพันธุ์มันสำปะหลัง แบบเร่งรัด ได้ต้นพันธุ์เพิ่มและปลอดโรคใบด่าง

ประเทศไทยพบโรคใบด่างมันสำปะหลังครั้งแรกในปี พ.ศ. 2561 โดยมีพื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลเสียหายอย่างมากต่อเกษตรกรและอุตสาหกรรมมันสำปะหลังของประเทศ เนื่องจากโรคใบด่างมันสำปะหลังส่งผลให้ผลผลิตมันสำปะหลังลดลง 20 - 80 เปอร์เซ็นต์

โดยการควบคุมโรคใบด่างมันสำปะหลังสามารถทำได้ ดังนี้

- 1) กำจัดแมลงหิวขาสาสูบซึ่งเป็นพาหะนำโรค
- 2) เมื่อพบต้นที่เป็นโรคต้องทำลายทิ้งทันที
- 3) ไม่ปลูกโดยใช้ท่อนพันธุ์จากต้นที่เป็นโรค

ดังนั้นในพื้นที่ที่มีการระบาดของโรคเกษตรกรจึงจำเป็นต้องทำลายต้นที่เป็นโรคและเร่งหาต้นพันธุ์ที่ปลอดโรคมาปลูกทดแทน ส่งผลให้ต้นพันธุ์ที่ปลอดโรคไม่เพียงพอต่อความต้องการ การเลือกใช้ท่อนพันธุ์ที่สะอาดปลอดโรค จึงเป็นวิธีการควบคุมโรคใบด่างมันสำปะหลังที่กรมส่งเสริมการเกษตรสนับสนุนและส่งเสริม โดยเฉพาะการให้เกษตรกรขยายพันธุ์มันสำปะหลังแบบเร่งรัด เพื่อให้มีท่อนพันธุ์ปลอดโรคที่เพียงพอและลดความเสียหายดังกล่าว

การขยายพันธุ์มันสำปะหลังแบบเร่งรัด X20

หมายถึง การขยายพันธุ์มันสำปะหลังที่ได้ต้นพันธุ์เพิ่มขึ้น 20 เท่า เป็นวิธีการที่สามารถทำได้ง่าย โดยในระยะเวลา 1 เดือน จะได้ต้นพันธุ์มันสำปะหลังถึง 20 ต้น ซึ่งมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นจากวิธีขยายพันธุ์มันสำปะหลังแบบเดิมซึ่งมันสำปะหลัง 1 ลำ จะขยายพันธุ์ได้เพียง 4 - 5 ต้นเท่านั้น

วิธีการขยายพันธุ์มันสำปะหลังแบบเร่งรัด X20 มีขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกใช้ต้นพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้หรือได้รับการรับรองพันธุ์เป็นท่อนพันธุ์มันสำปะหลังสะอาด
2. ใช้เลื่อยหรือมีดคมตัดให้เป็นท่อนยาวท่อนละ 6-8 เซนติเมตร (โดยให้มีตาประมาณ 2-3 ตา)

3. นำสารเคมีป้องกันกำจัดแมลง ไทอะมีโทรแซม 4 กรัม ที่ละลายในน้ำสะอาด 20 ลิตร เติมสารป้องกันเชื้อราแมนโคเซบ 60 กรัม และเติมฮอร์โมนเร่งราก (B1) 40 มิลลิลิตร แล้วนำท่อนพันธุ์ที่เตรียมไว้ลงไปแช่อย่างน้อย 10 นาที
4. จากนั้นนำวางบนตะแกรง ผึ่งลมให้แห้งก่อนนำไปปักชำ
5. นำท่อนพันธุ์ลงปักชำในถุงหรือถาดหลุม ลึก 1 ใน 3 ของท่อนพันธุ์ ให้ตา 1 ตาอยู่ใต้ดินและ 1 ตาอยู่เหนือดิน โดยวัสดุในการปักชำประกอบด้วย ขี้เถ้าแกลบ ทรายหยาบ ปุ๋ยอินทรีย์ ผสมกันในอัตราส่วน 10: 2: 1 นำใส่ถุงดำ ขนาด 3 x 7 นิ้ว หรือใส่ถาดหลุมขนาด 50 หลุม (ถาดหลุมมีข้อดี คือ ใช้ได้หลายครั้ง ขนย้ายสะดวก)
6. นำถุงหรือถาดที่ปักชำแล้วไปวางในโรงเรือนที่คลุมด้วยตาข่าย เพื่อป้องกันแมลงและรดน้ำทุกวัน วันละ 1 ครั้ง
7. ท่อนพันธุ์จะเริ่มแตกตาและออกรากภายใน 1 สัปดาห์ เมื่อครบ 3 สัปดาห์ จะมีรากที่สมบูรณ์เพียงพอที่จะปลูกลงให้นำถุงหรือถาดเพาะชำออกวางกลางแดดให้ต้นปรับสภาพอีก 7 วัน ก่อนนำไปปลูกลงแปลงปลูกต่อไป
8. เมื่อปลูกลงแล้วควรให้น้ำทันที ปลูกลงในฤดูฝนให้น้ำทุกวัน อย่างน้อย 1 สัปดาห์ และหากปลูกลงในพื้นที่ไม่มีฝนให้น้ำทุกวัน อย่างน้อย 1 เดือน

การขยายพันธุ์มันสำปะหลังแบบเร่งรัด X80

คือการนำยอดที่แตกใหม่จากลำต้นที่ได้จากวิธีการขยายพันธุ์มันสำปะหลังแบบเร่งรัด X20 มาขยายพันธุ์ ซึ่งวิธีการนี้จะเพิ่มปริมาณต้นพันธุ์จากการขยายพันธุ์มันสำปะหลังแบบเร่งรัด X20 ได้ถึง 4 เท่า (อย่างน้อย 80 เท่าจากต้นพันธุ์เริ่มต้น)

วิธีการขยายพันธุ์มันสำปะหลังแบบเร่งรัด X80 มีขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกท่อนพันธุ์จากการขยายพันธุ์มันสำปะหลังแบบเร่งรัด X20 ความยาวท่อน 6 - 8 เซนติเมตร ในการผลิตต้นแม่พันธุ์
2. นำท่อนพันธุ์ที่เตรียมไว้ปลูกลงในกระถาง หลังจากท่อนพันธุ์แตกยอดที่อายุ 30 - 45 วัน ให้ตัดยอด โดยมีความยาวยอดประมาณ 10 เซนติเมตร จะได้ยอดอย่างน้อย 1 ยอดต่อท่อนพันธุ์ โดยเก็บท่อนพันธุ์เดิมไว้ในกระถางดูแลตามปกติ

3. นำต้นแม่พันธุ์ที่ได้จากการตัดยอดลงไปปักชำ ในวัสดุปักชำแล้วไปวางในโรงเรือนที่คลุมด้วยตาข่าย เพื่อป้องกันแมลง
4. รดน้ำทุกวัน วันละ 1 ครั้ง โดยรากจะเริ่มออกภายใน 2 สัปดาห์ และพร้อมพัฒนาเป็นต้นกล้าใหม่เมื่อครบ 4 สัปดาห์ จากนั้นนำถาดเพาะชำออกวางกลางแดดเพื่อปรับสภาพอีก 7 วัน ก่อนนำไปปลูกลงในแปลงปลูก
5. เมื่อปลูกแล้วควรให้น้ำทันที ปลูกในฤดูฝนให้น้ำทุกวัน อย่างน้อย 1 สัปดาห์ และหากปลูกในพื้นที่ไม่มีฝนให้น้ำทุกวัน อย่างน้อย 1 เดือน

6. ท่อนพันธุ์ที่ผ่านการตัดยอดในขั้นตอนที่ 2 จะเจริญเติบโตได้ยอดใหม่ ให้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ 3 - 5 ซ้ำอีกครั้ง จนกระทั่งท่อนพันธุ์หมดอายุการใช้งาน (ไม่แตกยอดใหม่)

หมายเหตุ : โรงเรือนเพาะชำที่ดีควรปรับความชื้นในอากาศ ให้อยู่ที่ 60 - 70 เปอร์เซ็นต์ และควบคุมอุณหภูมิ ภายในโรงเรือนให้อยู่ที่ 30 - 35 องศาเซลเซียส เพื่อให้ท่อนพันธุ์ที่ปักชำมีอัตราการงอกเกิน 90 เปอร์เซ็นต์

หากเกษตรกรหันมาขยายพันธุ์มันสำปะหลังแบบเร่งรัด X20 และ X80 ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถทำได้ง่าย และมีประสิทธิภาพ นอกจากจะได้ท่อนพันธุ์ปลอดโรคที่เพียงพอแล้วยังปลอดจากโรคใบด่างมันสำปะหลังอีกด้วย

ที่มาของข้อมูล: มูลนิธิสถาบันพัฒนามันสำปะหลังแห่งประเทศไทย และกรมส่งเสริมการเกษตร